

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองไทย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม สอบถามประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ชุด มีผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	230	57.5
หญิง	170	42.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 230 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5 และ เพศหญิงจำนวน 170 รายคิดเป็นร้อยละ 42.5

ตารางที่ 1.2 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 ปี – 25 ปี	115	29.3
26 ปี – 40 ปี	165	42.0
41 ปีขึ้นไป	113	28.8
รวม	393	100.0

จากตารางที่ 1.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ราย อายุตั้งแต่ 18 ปี – 25 ปี จำนวน 115 รายคิดเป็นร้อยละ 29.3 แต่ส่วนใหญ่ อายุตั้งแต่ 26 ปี – 40 ปี จำนวน 165 รายคิดเป็นร้อยละ 42.0 และอายุ 41 ปีขึ้นไปจำนวน 113 รายคิดเป็นร้อยละ 28.8 (มีผู้ไม่ระบุอายุจำนวน 7 รายคิดเป็นร้อยละ 1.8)

ตารางที่ 1.3 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	36	9.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	41	10.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	70	17.6
อนุปริญญา / ปวส.	65	16.4
ปริญญาตรี	165	41.6
สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.0
รวม	397	100.0

จากตารางที่ 1.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ราย สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 36 รายคิดเป็นร้อยละ 9.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 41 รายคิดเป็นร้อยละ 10.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. จำนวน 70 รายคิดเป็นร้อยละ 17.6 การศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. จำนวน 65 รายคิดเป็นร้อยละ 16.4 ระดับปริญญาตรี จำนวน 165 รายคิดเป็นร้อยละ 41.6 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 20 รายคิดเป็นร้อยละ 5.0 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาค่อนข้างสูง (มีผู้ไม่ระบุระดับการศึกษา จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8)

ตารางที่ 1.4 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	56	14.1
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	84	21.2
รับราชการ	114	28.8
พนักงานบริษัทเอกชน	36	9.1
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	31	7.8
อื่น ๆ	75	18.9
รวม	396	100.0

จากตารางที่ 1.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ราย มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 56 รายคิดเป็นร้อยละ 14.1 มีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 84 รายคิดเป็นร้อยละ 21.2 รับราชการ จำนวน 114 รายคิดเป็นร้อยละ 28.8 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 36 รายคิดเป็นร้อยละ 9.1 พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 31 รายคิดเป็นร้อยละ 7.8 และอาชีพอื่น ๆ เช่น แม่บ้าน นักศึกษา จำนวน 75 รายคิดเป็นร้อยละ 18.9 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ (มีผู้ไม่ระบุอาชีพ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0)

ตารางที่ 1.5 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้โดยประมาณต่อเดือน

รายได้ / บาท	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	119	36.5
5,001 บาท – 10,000 บาท	101	31.0
10,001 บาทขึ้นไป	106	32.5
รวม	326	100.0

จากตารางที่ 1.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ราย มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.5 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.0 และมีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มรายได้มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (มีผู้ไม่ระบุรายได้ จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.5)

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ตารางที่ 2.1 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประเด็น	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
การติดตามข่าวสารทางการเมือง	5 (1.3)	155(38.8)	240(60.0)	400(100.0)
การติดตามการแถลงนโยบายและ ผลงานของพรรคการเมือง	40 (10.0)	235(58.8)	125(31.3)	400(100.0)
การติดตามฟังการหาเสียงของ พรรคการเมือง	71(17.8)	230(57.5)	99(24.8)	400(100.0)
ติดตามตรวจสอบการทำงานของ พรรคการเมือง	92(23.0)	221(55.3)	87(21.8)	400(100.0)
พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทางการเมืองกับผู้อื่น	40(10.0)	213(53.3)	147(36.8)	400(100.0)
ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือก ตั้งทุกระดับ	22(5.5)	68(17.0)	310(77.5)	400(100.0)
ชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือก ตั้ง	71(17.8)	126(31.5)	203(50.8)	400(100.0)
ฟังการสัมมนาหรืออภิปรายเรื่อง การเมือง	171(42.8)	179(44.8)	50(12.5)	400(100.0)

ประเด็น	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องทาง การเมือง	255(63.8)	112(28.0)	33(8.3)	400(100.0)
โฆษณาหาเสียงให้กับผู้สมัครรับ เลือกตั้ง	304(76.0)	82(20.5)	14(3.5)	400(100.0)
สนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่พรรค การเมือง	356(89.0)	25(6.3)	19(4.8)	400(100.0)

1) ในประเด็นการติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่างอย่างสม่ำเสมอ พบว่า ร้อยละ 60.0 มีการติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 38.8 ติดตามในลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 1.3 ไม่เคยติดตามข่าวสารทางการเมืองเลย

2) ในประเด็นการติดตามการแถลงนโยบายและผลงานของพรรคการเมือง พบว่าร้อยละ 31.3 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 58.8 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 10.0 ไม่เคยติดตามการแถลงนโยบายของพรรคเลย

3) ในประเด็นการติดตามฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง พบว่าร้อยละ 24.8 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 57.5 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 17.8 ไม่เคยติดตามการหาเสียงของพรรคการเมืองเลย

4) ในประเด็นการติดตามตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมือง พบว่าร้อยละ 21.8 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 55.3 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 23.0 ไม่เคยติดตามตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมืองเลย

5) ในประเด็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่น พบว่าร้อยละ 36.8 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 53.3 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 10.0 ไม่เคยพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่นเลย

6) ในประเด็นการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกระดับ พบว่าร้อยละ 77.5 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 17.0 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 5.5 ไม่เคยไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกระดับเลย

7) ในประเด็นการชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่าร้อยละ 50.8 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 31.5 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 17.8 ไม่เคยชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเลย

8) เข้าร่วมฟังการสัมมนาหรืออภิปรายเรื่องการเมืองพบว่าร้อยละ 12.5 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 44.8 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 42.8 ไม่เคยติดตาม เข้าร่วมการฟังการสัมมนาหรืออภิปรายเรื่องการเมืองเลย

9) ในประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องทางการเมือง พบว่าร้อยละ 8.3 ติดตามบ่อยครั้ง ร้อยละ 28.0 ติดตามลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 63.8 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องทางการเมืองเลย

เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในประเด็นนี้น้อยมาก จากข้อมูลข้างต้น อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะที่ค่อนข้างมั่นคงและมีรายได้ค่อนข้างสูง จึงมีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนในด้านเศรษฐกิจได้ดีกว่า

และเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาค่อนข้างสูงจึงสามารถหาช่องทางเรียกร้องผลักดันให้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือความต้องการของตนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ ได้ในช่องทางอื่น เช่น ทางกฎหมาย หรือร้องเรียนต่อส่วนราชการ โดยไม่จำเป็นต้องร่วมกิจกรรมเรียกร้องทางการเมืองหรือใช้วิธีเรียกร้องที่ไม่เป็นทางการ ใช้ความรุนแรง เช่น เดินขบวนประท้วง เป็นต้น

10) ในประเด็นการช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งพบว่า ร้อยละ 3.5 มีการติดตามร่วมกิจกรรมนี้บ่อยครั้ง ร้อยละ 20.5 มีการติดตามร่วมกิจกรรมในลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 76.0 ไม่เคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งเลย

ประเด็นนี้เห็นได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้น้อยมาก แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของพรรคการเมืองในการสร้างฐานเสียงในระดับพื้นฐาน และการหาสมาชิกของพรรคการเมือง ทำให้อาจกล่าวได้ว่า ความผูกพันระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนมีน้อย ส่งผลถึงกิจกรรมที่ทำร่วมกันเช่นประเด็นนี้มีน้อยตามไปด้วย

แต่หากมองในอีกแง่หนึ่ง การช่วยหาเสียงให้กับพรรคการเมืองอาจมีเรื่องของความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการระหว่างผู้ที่ช่วยหาเสียงกับผู้สมัคร โดยทั้งสองอาจเป็นญาติพี่น้องกัน เป็นการช่วยเหลือแบบเป็นส่วนตัว ซึ่งอาจพบได้ในชนบทที่มีจำนวนประชากรน้อยกว่าและผู้คนในชุมชนมีความผูกพันกันสูง

แต่ในสังคมใหญ่หรือสังคมเมืองลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้มีน้อย อาจเพราะจำนวนประชากรที่มีมาก การอพยพเข้ามาของคนต่างจังหวัด ส่งผลถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนใน

สังคมเป็นแบบเป็นทางการสูง เหล่านี้ทำให้นักการเมืองหรือพรรคการเมืองมีโอกาสเข้าถึงประชาชนและโน้มน้าวใจประชาชนกลุ่มนี้ให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับพรรคได้น้อย

11) ในประเด็นการให้ความสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่พรรคการเมือง เช่น ด้านการเงินพบว่าร้อยละ 4.8 มีการให้ความสนับสนุนบ่อยครั้ง ร้อยละ 6.3 มีการให้ความสนับสนุนลักษณะนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 89.0 ไม่เคยให้ความสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่พรรคการเมือง เช่น ด้านการเงิน หรืออื่น ๆ เลย

อาจกล่าวได้ว่า พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากประชาชนน้อยมาก ซึ่งในความเป็นจริง พรรคการเมืองต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเป็นส่วนใหญ่ เพราะพรรคการเมืองมีลักษณะของการเป็นพรรคมวลชน และอาศัยประชาชนเป็นรากฐานที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า พรรคการเมืองไทยขาดความสนับสนุนจากประชาชน พรรคการเมืองเกิดจากการตั้งขึ้นของกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่คน ดังนั้น อาจเกิดปัญหากับความมั่นคงของพรรคการเมืองได้ในอนาคต

ในภาพรวม พบว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมบ่อยครั้งที่สุด คือ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกระดับ จำนวน 310 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.5 รองลงไป คือ ติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ จำนวน 240 รายคิดเป็น ร้อยละ 60.0 และรองลงไปคือ การชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 203 รายคิดเป็นร้อยละ 50.8 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 ราย

นอกจากนี้ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองนั้นบ้างนาน ๆ ครั้ง ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การติดตามการแถลงนโยบายและผลงานของพรรคการเมือง จำนวน 235 รายคิดเป็นร้อยละ 58.8 และ ติดตามฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง จำนวน 230 รายคิดเป็นร้อยละ 57.5 และเคย ติดตามตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมือง จำนวน 221 รายคิดเป็นร้อยละ 55.3 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 400 ราย

เห็นได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความกระตือรือร้น สนใจในด้านการเมืองค่อนข้างมาก แต่เมื่อพิจารณาจากแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Lester W. Milbrath กิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมนั้นยังเป็นการสนใจในกิจกรรมทางการเมืองในขั้นแรก เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การฟังการหาเสียงของพรรค หรือการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ถือเป็นระดับพื้นฐาน ไม่เป็นการเข้าไปร่วมในระดับที่ค่อนข้างมีความเข้มข้นในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเดินขบวนเรียกร้อง หรือให้การสนับสนุนพรรคการเมืองในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

ซึ่งจะเห็นได้จาก ประเด็นดังกล่าว ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องทางการเมือง มีผู้ตอบว่าเคยเข้าร่วม บ่อยครั้งเพียง 33 รายคิดเป็น ร้อยละ 8.3 หรือการช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งบ่อยครั้ง มีเพียง 14 รายคิดเป็นร้อยละ 3.5 และการให้ความสนับสนุนพรรคการเมืองในด้านต่าง ๆ มีผู้ตอบว่า บ่อยครั้งเพียง 19 รายคิดเป็นร้อยละ 4.8 เท่านั้น จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 ราย

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จะเห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ผลรวมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
13	2	0.5
14	5	1.3
15	19	4.8
16	10	2.5
17	26	6.5
18	24	6.0
19	32	8.0
20	38	9.5
21	36	9.0
22	40	10.0
23	32	8.0
24	37	9.3
25	34	8.5
27	14	3.5
28	11	2.8
29	5	1.3
30	5	1.3
31	4	1.0
32	2	0.5
33	2	0.5
รวม	400	100.0

Mean = 21.75

จากตารางที่ 2.2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เท่ากับ 21.75 เมื่อเทียบกับค่าคะแนนกึ่งกลาง 22.00 แสดงว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ค่อนข้างสูง

โดยมีผู้ที่ตอบว่าได้ทำทุกกิจกรรมทางการเมือง จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.5 แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทุกครั้ง แต่กิจกรรมทางการเมืองที่เข้าไปร่วมอาจเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น การไปเลือกตั้ง หรือฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง ดังนั้น คนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่บ่อยครั้งกว่า อาจจะมีระดับความเข้มข้นของกิจกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมน้อยครั้งกว่าก็เป็นได้ ดังนั้น ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อพิจารณาจากความเข้มข้นของกิจกรรม จึงอาจไม่แตกต่างกันมากนัก

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รายได้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
น้อย	93	1.731	.836
ปานกลาง	193	2.010	.823
สูง	40	2.250	.743
รวม	326	1.960	.831

$$F = 6.529 \text{ df} = 2, 323 \text{ Sig.} = 0.002$$

จากตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 326 ราย ประกอบด้วยผู้ที่มีรายได้น้อย จำนวน 93 ราย ผู้ที่มีรายได้ปานกลาง จำนวน 193 ราย และผู้ที่มีรายได้สูง จำนวน 40 ราย มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับรายได้ รวม 1.960 และมีระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับเท่ากับ 1.731, 2.010 และ 2.250 ตามลำดับ

ค่า Sig. = 0.002 ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เห็นได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูงกว่า รองลงมาคือผู้ที่มีรายได้ปานกลางและรายได้น้อยตามลำดับ

เพราะผู้ที่มีรายได้สูงเป็นผู้ที่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องต่าง ๆ ได้มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า เช่น ทางหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือเคเบิลทีวี จึงรู้เรื่องราวข่าวสารได้มากกว่าและผู้ที่มี

รายได้สูงไม่ต้องมีความกังวลในเรื่องการหาเลี้ยงชีพ มากจึงทำให้เมื่อเกิดกิจกรรมทางการเมืองจึงอาจไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้นได้มากกว่าและบ่อยครั้งกว่า

ตารางที่ 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
น้อย	118	1.754	.773
ปานกลาง	235	2.047	.735
มาก	40	2.400	.672
รวม	393	1.995	.763

$$F = 12.789 \text{ df} = 2, 390 \text{ Sig.} = 0.000$$

จากตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 393 ราย ประกอบด้วย ผู้ที่มีอายุน้อย จำนวน 118 ราย ผู้ที่มีอายุปานกลาง จำนวน 235 ราย และผู้ที่มีอายุมาก จำนวน 40 ราย มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองรวมในทุกระดับอายุ 1.995 และในแต่ละระดับอายุมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เท่ากับ 1.754 , 2.047 และ 2.400 ตามลำดับ

ค่า Sig. = 0.000 ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำกว่า 0.005 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเห็นได้ว่า ผู้ที่มีอายุมากจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด รองลงมาคือผู้ที่มีอายุปานกลางและอายุน้อย ตามลำดับ

ทั้งนี้เพราะ ผู้ที่สูงอายุกว่า มีวุฒิภาวะที่สูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าและบ่อยกว่า ผู้ที่มีอายุน้อยที่อาจสนใจในเรื่องอื่น ๆ เช่น การแต่งกาย ดารา

ส่วนที่ 4 ทักษะและความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองไทย

ในด้านทักษะและความคาดหวังของประชาชนต่อหน้าที่ของพรรคการเมืองนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมืองออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 บทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองในการให้ค วามรู้เผยแพร่ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน แบ่งเป็นหน้าที่ต่าง ๆ คือ

- เสนอและเผยแพร่ นโยบายของพรรคให้ประชาชนได้ทราบ
- รายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบ
- ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชน
- จัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมือง
- ให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจแก่ประชาชน

กลุ่มที่ 2 บทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองในการทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านกรณีที่ได้เสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎร แบ่งเป็นหน้าที่ต่าง ๆ คือ

- ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอยู่เสมอ
- ตั้งกระทู้ถามรัฐบาลต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น
- สนับสนุนการทำงานของรัฐบาล
- รักษาผลประโยชน์ของชาติ

กลุ่มที่ 3 บทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองในการเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อเสนอ ความต้องการหรือข้อเรียกร้องจากประชาชน แบ่งเป็นหน้าที่ต่าง ๆ คือ

- มีการขยายสาขาพรรคให้ครอบคลุมทั่วประเทศ
- มีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอ ความคิดเห็นและข้อเรียกร้องจากประชาชน

กลุ่มที่ 4 บทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองในการสรรหาคณะกรรมาธิการดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองและการสร้างผู้นำทางการเมืองของพรรค แบ่งเป็นหน้าที่ต่าง ๆ คือ

- สรรหาคณะกรรมาธิการที่มีความสามารถเป็นตัวแทนของพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ

- จัดกิจกรรมทางการเมือง เช่น การสัมมนา การโต้วาที ระหว่างสมาชิกและผู้นำพรรคอย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มที่ 5 บทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองในการเป็นศูนย์กลางของกลุ่มต่าง ๆ และประชาชนในการเข้าไปแสดงความคิดเห็นและพรรคเป็นตัวแทนประชาชนทำหน้าที่ประสานข้อขัดแย้งและประสานผลประโยชน์แก่กลุ่มและประชาชน แบ่งเป็นหน้าที่ต่าง ๆ คือ

- เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม
- ติดต่อประสานงานกับกลุ่มเอกชนหรือประชาชนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- เรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชน
- จัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในเขตเลือกตั้ง
- เป็นตัวแทนประชาชนนำข้อร้องทุกข์เสนอส่วนราชการเพื่อแก้ปัญหา

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ทางการเมืองของพรรคการเมืองในการให้ความรู้เผยแพร่ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เสนอ และเผยแพร่ นโยบายของพรรค การทำหน้าที่จริง	33 / 8.3	84 / 21.0	171 / 42.8	78 / 19.5	34 / 8.5	400 / 100.00
ความคาดหวัง	135/33.8	157/39.3	73/18.3	28/7.0	7 / 1.8	400/ 100.00
รายงานกิจกรรมของ พรรค การทำหน้าที่จริง	14/3.5	53/13.3	170/42.5	121/30.3	42/10.5	400/ 100.00
ความคาดหวัง	142/35.5	146/36.5	69/17.3	37/9.3	6/1.5	400/ 100.00

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองกับประชาชน						
การทำหน้าที่จริง	13/3.3	41/10.3	148/37.0	143/35.8	55/13.8	400/ 100.00
ความคาดหวัง	133/33.3	143/35.8	66/16.5	46/11.5	12/3.0	400/ 100.00
เผยแพร่เอกสารทางการเมือง						
การทำหน้าที่จริง	15/3.8	61/15.3	135/33.8	117/29.3	72/18.0	400/ 100.00
ความคาดหวัง	104/26.0	168/42.0	69/17.3	41/10.3	18/4.5	400/ 100.00
บริการข้อมูลแก่ประชาชน						
การทำหน้าที่จริง	14/3.5	45/11.3	130/32.5	136/34	75/18.8	400/ 100.00
ความคาดหวัง	138/34.5	115/28.8	54/13.5	58/14.5	35/8.8	400/100.00

จากตารางที่ 4.1 เห็นว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในด้านให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนนั้น

1. ประเด็นในการเสนอและเผยแพร่นโยบายของพรรคให้ประชาชนได้ทราบนั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลาง จำนวน 171 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.8 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้ค่อนข้างมาก จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.3
2. ประเด็นการทำหน้าที่รายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบ ส่วนใหญ่ประชาชนมีความเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่นี้ได้ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีจำนวน 170 รายคิดเป็นร้อยละ 42.5 เมื่อดูในแง่ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในหน้าที่ในด้านรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรม

ของพรรคให้ประชาชนทราบนี้ ส่วนใหญ่ประชาชนมีแนวโน้มคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้มาก จำนวน 146 รายคิดเป็นร้อยละ 36.5

3. ประเด็นดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชนส่วนใหญ่ประชาชนมีความเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่นี้ได้ในระดับปานกลาง จำนวน 148 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0 จนถึงทำหน้าที่ได้น้อย จำนวน 143 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.8 เมื่อดูในแง่ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในการทำหน้าที่ด้านนี้ ส่วนใหญ่ประชาชนมีแนวโน้มคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้มาก จำนวน 143 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.8
4. ประเด็นจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมืองส่วนใหญ่ประชาชนมีความเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่นี้ได้ในระดับปานกลาง จำนวน 135 รายคิดเป็นร้อยละ 33.8 จนถึงน้อย จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.3 เมื่อดูในแง่ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในการทำหน้าที่ด้านนี้ประชาชนมีแนวโน้มคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้มาก จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.0
5. ประเด็นให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจแก่ประชาชนส่วนใหญ่ประชาชนมีความเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่นี้ได้ในระดับน้อยจำนวน 136 รายคิดเป็นร้อยละ 34.0 และปานกลาง จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 เมื่อดูในแง่ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในการทำหน้าที่ด้านนี้ประชาชนมีแนวโน้มคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้มากที่สุด จำนวน 138 รายคิดเป็นร้อยละ 34.5

โดยภาพรวมแล้วประชาชนมีความเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ได้มากที่สุด คือ การเสนอและเผยแพร่นโยบายของพรรคให้ประชาชนทราบ 33 รายคิดเป็นร้อยละ 8.3 และที่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองแก่ประชาชน น้อยที่สุด 75 รายคิดเป็นร้อยละ 18.8

เมื่อเราเปรียบเทียบดู ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมืองนั้น ประชาชนต้องการให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้าน การรายงานความเคลื่อนไหวของและกิจกรรมประชาชน

มากที่สุด จำนวน 142 รายคิดเป็นร้อยละ 35.5 และหน้าที่ที่ประชาชนคาดหวังต้องการให้พรรคการเมืองทำน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจแก่ประชาชน จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.8

การที่ประชาชนมีความเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจแก่ประชาชนได้น้อยที่สุด และยังเป็นหน้าที่ที่ประชาชนให้ความคาดหวังต้องการให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้น้อยที่สุด เพราะว่า ในปัจจุบันช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารมีมากมายหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์หรือทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งประชาชนสามารถเลือกบริโภคได้ตามต้องการ สามารถนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกันและข้อมูลที่ได้จากสื่อเหล่านี้ยังมีทั้งภาพและเสียงและความทันสมัยมาก ดังนั้น ประชาชนจึงอาจไม่ต้องการที่จะรับข่าวสารหรือไม่สนใจข่าวสารที่พรรคการเมืองให้มา เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากพรรคการเมืองอาจเป็นข้อมูลที่ล้าสมัย มีการบิดเบือนและไม่น่าสนใจเท่าข้อมูลที่ได้จากสื่อต่างๆ ข้างต้น และมักเป็นข่าวเพื่อหาเสียงให้พรรคหรือเพื่อโจมตีคู่แข่ง

ตารางที่ 4.2 ตารางเปรียบเทียบทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ทางการเมืองของพรรคการเมืองในการทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านกรณีที่ได้เสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎร

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล						
การทำหน้าที่จริง	33/8.3	99/24.8	158/39.5	71/17.8	39/9.8	400/100.00
ความคาดหวัง	155/38.8	149/37.3	62/15.5	19/4.8	15/3.8	400/100.00

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ตั้งกระทู้ถามรัฐบาล						
การทำหน้าที่จริง	24/6.0	114/28.5	142/35.5	74/18.5	46/11.5	400/100.00
ความคาดหวัง	145/36.3	152/38.0	59/14.8	24/6.0	20/5.0	400/100.00
สนับสนุนการทำงานของรัฐบาล						
การทำหน้าที่จริง	18/4.5	59/14.8	186/46.5	103/25.8	34/8.5	400/100.00
ความคาดหวัง	152/38.0	131/32.8	76/19.0	25/6.3	16/4.0	400/100.00
รักษาผลประโยชน์ของชาติ						
การทำหน้าที่จริง	26/6.5	51/12.8	145/36.3	88/22.0	90/22.5	400/100.00
ความคาดหวัง	241/60.3	66/16.5	41/10.3	30/7.5	22/5.5	400/100.00

จากตารางเห็นว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในด้านการทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านนั้น

1. ประเด็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอยู่เสมอนั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลาง จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.5 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 155 รายคิดเป็นร้อยละ 38.8

2. ประเด็นตั้งกระทู้ถามรัฐบาลต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลาง จำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.5 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มาก จำนวน 152 รายคิดเป็นร้อยละ 38.0

3. ประเด็นการที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านสนับสนุนการทำงานของรัฐบาลประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลาง จำนวน 186 รายคิดเป็นร้อยละ 46.5 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 152 รายคิดเป็นร้อยละ 38.0

4. ประเด็นรักษาผลประโยชน์ของชาติของพรรคฝ่ายค้านประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลางเท่านั้น จำนวน 145 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.3 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 241 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.3

ในภาพรวม ประเด็นการทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านนั้น ประชาชนมีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่ในประเด็นย่อยในระดับที่ปานกลางทั้งสิ้น และสำหรับความคาดหวังที่ประชาชนต้องการให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด คือ หน้าที่ในด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติ จำนวน 241 รายคิดเป็นร้อยละ 60.3

ตารางที่ 4.3 ตารางเปรียบเทียบทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ทางการเมืองของพรรคการเมืองในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อเสนอ ความต้องการหรือข้อเรียกร้องจากประชาชน

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ขยายสาขาพรรค การทำหน้าที่จริง	31/7.8	81/20.3	184/46.0	73/18.3	31/7.8	400/100.00
ความคาดหวัง	83/20.8	128/32.0	127/31.8	44/11.0	18/4.5	400/100.00
มีเจ้าหน้าที่รับเรื่อง จากประชาชน การทำหน้าที่จริง	12/3.0	34/8.5	145/36.6	155/38.8	54/13.5	400/100.00
ความคาดหวัง	158/39.5	119/29.8	53/13.3	49/12.3	21/5.3	400/100.00

จากตารางที่ 4.3 ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในด้านการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อเสนอ ความต้องการหรือข้อเรียกร้องจากประชาชนนั้น

1. ประเด็นการขยายสาขาพรรคให้ครอบคลุมทั่วประเทศประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลาง จำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.0 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้ปานกลางถึงมาก จำนวน 127 ราย และ 128 รายคิดเป็นร้อยละ 31.8 และ 32.0 ตามลำดับ
2. ประเด็นมีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอ ความคิดเห็นและข้อเรียกร้องจากประชาชนประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับที่น้อย จำนวน 155 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.8 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.5

การทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในด้านกรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อเสนอ ความต้องการหรือข้อเรียกร้องจากประชาชน ในประเด็นย่อยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า พรรคการเมืองมีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอ ความคิดเห็นและข้อเรียกร้องจากประชาชน (R11) หรือทำหน้าที่ด้านนี้น้อย และคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้มากที่สุด

สะท้อนให้เห็นว่า พรรคการเมืองยังไม่สามารถเป็นพรรคการเมืองของประชาชนและทำงานสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง อาจเป็นเพราะการขยายสาขาของพรรคการเมืองที่มีไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ ขาดการประสานงานที่ดีกับประชาชน หรือขาดการประชาสัมพันธ์ อาจทำให้ส่งผลถึงนโยบายที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนและส่งผลถึงความขัดแย้งได้ในอนาคต ขณะเดียวกันประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากขึ้น

แสดงให้เห็นว่า พรรคการเมืองยังคงเป็นช่องทางสำคัญช่องทางหนึ่งในการนำความต้องการของประชาชนผ่านไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอเป็นนโยบายแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรง

ตารางที่ 4.4 ตารางเปรียบเทียบทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและหน้าที่
 ทางการเมืองของพรรคการเมืองในการสรรหาบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งสำคัญ
 ทางการเมืองและการสร้างผู้นำทางการเมืองของพรรค

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
สรรหาบุคคลลง เลือกตั้ง การทำหน้าที่จริง	35/8.8	77/19.3	169/42.3	85/21.3	34/8.5	400/100.00
ความคาดหวัง	176/44.0	112/28.0	52/13.0	38/9.5	22/5.5	400/100.00
จัดกิจกรรมทางการเมือง การทำหน้าที่จริง	14/3.5	56/14.0	141/35.3	135/33.8	54/13.5	400/100.00
ความคาดหวัง	90/22.5	115/28.8	107/26.8	61/15.3	27/6.8	400/100.00

จากตารางที่ 4.4 ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในด้าน
 การทำหน้าที่สรรหาบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองและการสร้างผู้นำทางการเมือง
 ของพรรคนั้น

1. ประเด็นการสรรหาบุคคลที่มีความสามารถมาเป็นตัวแทนของพรรคในการลงสมัครรับ
 เลือกตั้งระดับชาติประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ใน
 ระดับปานกลาง จำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.3 และส่วนใหญ่ประชาชนคาด
 หวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 176 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.0

2. ประเด็นการจัดกิจกรรมทางการเมือง เช่น การสัมมนา การได้วาทีระหว่างสมาชิกและผู้นำพรรคอย่างสม่ำเสมอประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลาง จำนวน 141 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มาก จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.8

ในประเด็นย่อย เห็นได้ว่าการทำหน้าที่ของพรรคในการสรรหาบุคคลและสร้างผู้นำทางการเมืองนั้น ประชาชนเห็นว่าพรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านสรรหาบุคคลที่มีความสามารถมาเป็นตัวแทนของพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (R12) ได้ดีกว่าการจัดกิจกรรมทางการเมือง เช่น การสัมมนา การได้วาทีระหว่างสมาชิกและผู้นำพรรคอย่างสม่ำเสมอ (R12)

และประชาชนก็คาดหวังให้พรรคการเมืองสรรหาบุคคลที่มีความสามารถมาเป็นตัวแทนของพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติมากกว่าอีกประเด็นด้วย แสดงว่า พรรคอาจให้ความสำคัญในตัวบุคคลที่จะเป็นตัวแทนของพรรคกับสาธารณชนมากกว่าที่จะจัดกิจกรรมร่วมกับประชาชนในนามของพรรค

อาจชี้ให้เห็นว่าค่านิยมในการยึดถือตัวบุคคลในสังคมไทยยังมีอยู่มาก ซึ่งในงานวิจัยของอภิชาติ เชื้อเทศและฮักแล ลีที่ทำการศึกษาเรื่องพรรคการเมืองไทย แล้วพบข้อมูลที่เหมือนกันว่า การเมืองไทยยังยึดติดที่ตัวบุคคลมากกว่าหลักการของพรรคการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงและความเข้มแข็งของพรรคการเมืองไทย

ตารางที่ 4.5 ตารางเปรียบเทียบทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพรรคการเมืองในการเป็นศูนย์กลางของประชาชนเข้าไปแสดงความคิดเห็นและเป็นตัวแทนทำหน้าที่ประสาน ข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มและจัดสรรประโยชน์แก่ประชาชน

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เป็นตัวกลางโต้เถียงข้อพิพาท						
การทำหน้าที่จริง	12/3.0	37/9.3	141/35.3	141/35.3	69/17.3	400/100.00
ความคาดหวัง	125/31.3	141/35.3	58/14.5	49/12.3	27/6.8	400/100.00
ประสานงานกับกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น						
การทำหน้าที่จริง	7/1.8	44/11.0	137/34.3	151/37.8	61/15.3	400/100.00
ความคาดหวัง	166/41.5	113/28.3	58/14.5	47/11.8	16/4.0	400/100.00
เรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชน						
การทำหน้าที่จริง	14/3.5	36/9.0	115/28.8	144/36.0	91/22.8	400/100.00
ความคาดหวัง	218/54.5	80/20.0	43/10.8	38/9.5	21/5.3	400/100.00
จัดสรรผลประโยชน์ให้ประชาชน						
การทำหน้าที่จริง	9/2.3	49/12.3	138/34.5	138/34.5	66/16.5	400/100.00
ความคาดหวัง	191/47.8	92/23.0	57/14.3	39/9.8	21/5.3	400/100.00

ประเด็น	ระดับทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรค					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เป็นตัวแทนประชาชน นำข้อร้องทุกข์เสนอ ราชการเพื่อแก้ปัญหา การทำหน้าที่จริง	8/2.0	55/13.8	125/31.3	139/34.8	73/18.3	400/100.00
ความคาดหวัง	204/51.0	115/28.8	54/13.5	58/14.5	35/8.8	400/100.00

จากตารางที่ 4.5 ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในด้านการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของกลุ่มต่าง ๆ และประชาชนในการเข้าไปแสดงความคิดเห็นและการทำหน้าที่ประสานข้อขัดแย้งและจัดสรรประโยชน์แก่ประชาชนนั้น

1. ประเด็น การที่พรรคทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลางถึงน้อย จำนวน 141 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มาก จำนวน 141 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3
2. ประเด็นติดต่อประสานงานกับกลุ่มเอกชนหรือประชาชนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับน้อย จำนวน 151 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.8 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 166 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.5
3. ประเด็นการเรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชนประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับน้อย จำนวน 144 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.0 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 218 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.5

4. ประเด็นการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในเขตเลือกตั้งประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับปานกลางถึงน้อย จำนวน 138 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.5 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุด จำนวน 191 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8
5. ประเด็นตัวแทนประชาชนนำข้อร้องทุกข์เสนอส่วนราชการเพื่อแก้ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่นี้ในระดับน้อย จำนวน 139 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8 และส่วนใหญ่ประชาชนคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้มากที่สุดจำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.0

ตาราง 4.6 ตารางแสดงทัศนคติโดยรวมของประชาชนและความคาดหวังของประชาชนต่อการทำหน้าที่บทบาทของพรรคการเมือง

ประเด็น	ทัศนคติต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมือง		ความคาดหวังต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมือง	
	ค่าเฉลี่ยรวม	S.D.	ค่าเฉลี่ยรวม	S.D.
การเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน	2.656	0.761	3.834	0.858
การทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน	2.857	0.749	4.025	0.923
การเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อเสนอกจากประชาชน	2.754	0.796	3.698	1.006
การสรรหาบุคคลและสร้างผู้นำทางการเมือง	2.794	0.894	3.703	1.053
การเป็นตัวแทนประสานข้อขัดแย้งและผลประโยชน์ของประชาชน	2.444	0.818	3.950	1.003

จากตาราง พบว่า ในภาพรวมทัศนคติของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองนั้น ประชาชนเห็นว่าพรรคการเมืองได้ทำหน้าที่ในด้านเป็นฝ่ายค้านกรณีที่พรรคการเมืองได้เสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎร ได้มากกว่าด้านอื่น และประชาชนมีความคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านที่นี้มากกว่าด้านอื่นเช่นกัน

นอกจากนี้ประชาชนเห็นว่าหน้าที่ที่พรรคการเมืองทำได้น้อยที่สุดในทุกประเด็นคือ การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของกลุ่มต่าง ๆ และประชาชนในการเข้าไปแสดงความคิดเห็นและเป็นตัวแทนประชาชนทำหน้าที่ประสานข้อขัดแย้งและประสานผลประโยชน์แก่กลุ่มและประชาชน

เมื่อดูความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ประชาชนต้องการให้พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ นั้น ประชาชนมีความคาดหวังค่อนข้างสูงกว่าทัศนคติที่มีต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในแต่ละประเด็น และหน้าที่ที่ประชาชนมีความคาดหวังต้องการให้พรรคการเมืองทำหน้าที่น้อยที่สุด คือ การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อเสนอ ความต้องการหรือข้อเรียกร้องจากประชาชน

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ประชาชนมีทัศนคติในบทบาทการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในทั้ง 5 ด้านค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับความคาดหวังที่มีต่อการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ประชาชนยังให้ความคาดหวังอยู่

ทั้งนี้อาจเป็นตามแนวคิดของ Heiz Eulan และ Pual D. Karpis ที่กล่าวว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่หรือเป็นตัวแทนสนองตอบเชิงสัญลักษณ์ ที่เป็นลักษณะทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมือง และทำให้ประชาชนมีความรู้สึกพอใจ หรือสบายใจ (อ้างในกนก วงษ์ตระหง่าน, 2530 : 119-122) แม้ว่า พรรคการเมืองจะทำหน้าที่ได้ไม่ค่อยดีก็ตาม

นอกจากนี้การคงอยู่ของพรรคการเมืองยังเป็นเครื่องประกันเสรีภาพความเสมอภาคของประชาชนว่ายังอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ใช่เผด็จการ

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทศนคติต่อบทบาทการทำหน้าที่ของ
พรรคการเมือง

ตารางที่ 5.1 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับทัศนคติการทำหน้าที่ในการเสนอและเผยแพร่
นโยบายของพรรคให้ประชาชนทราบ

การเสนอและเผยแพร่ นโยบายของ พรรค	อายุ			รวม
	18-25 ปี	26-40 ปี	41 ปีขึ้นไป	
น้อย	25	47	39	111
	32.5	55.3	60.9	49.1
มาก	52	38	25	115
	67.5	44.7	39.1	50.9
รวม	77	85	64	226
	100.0	100.0	100.00	100.0

$$X^2 = 13.416 \text{ df.} = 2 \text{ Sig.} = 0.001$$

จากตารางที่ 5.1 มีผู้ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการเสนอและเผยแพร่
นโยบายของพรรคให้ประชาชนทราบน้อย จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1 โดยแยกเป็นกลุ่มอายุ ตั้งแต่
18 – 25 ปี จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 อายุ 26 – 40 ปี จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.3
และอายุ 41 ปีขึ้นไป 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9

ส่วนผู้ที่เห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการเสนอและเผยแพร่
นโยบายของพรรคให้ประชาชนทราบมาก จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.9 โดยแยกเป็นกลุ่มอายุ 18 – 25 ปี จำนวน
52 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.5 อายุ 26 – 40 ปี จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.7 และ อายุตั้งแต่ 41 ปี
ขึ้นไป จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1

ค่า Sig. = 0.001 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการทำหน้าที่ในการเสนอและเผยแพร่นโยบายของพรรคให้ประชาชนทราบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ผู้ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มเห็นว่า พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่ในการเสนอและเผยแพร่ นโยบายของพรรคให้ประชาชนทราบมาก มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

ทั้งนี้เพราะ ผู้ที่มีอายุน้อย โดยเฉพาะอายุระหว่าง 18 – 25 ปี เป็นช่วงที่กำลังศึกษาเล่าเรียน ทำให้มีความสนใจทางการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในสถาบันการศึกษาและเนื่องจากกลุ่มอายุ ระหว่างนี้ได้รับความคาดหวังจากสังคมว่าเป็นแรงในการผลักดันกระแสทางสังคมต่าง ๆ ความคาดหวังดังกล่าวและบรรยากาศทางวิชาการทำให้กลุ่มอายุนี้มีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง

อีกทั้งความสนใจรับสิ่งใหม่ ๆ และยอมรับสิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เมื่อพรรคการเมืองเสนอ นโยบายผ่านสื่อใดออกมาและมีลักษณะที่น่าสนใจ กลุ่มอายุดังกล่าวจึงรับทราบได้มากกว่า เร็วกว่าและดีกว่า

นอกจากนี้กลุ่มอายุดังกล่าวเป็นกลุ่มที่เพิ่งจะมีสิทธิในการเลือกตั้งเพียงไม่กี่ครั้ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาและสนใจนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจใช้สิทธิ ในขณะที่ผู้ที่สูงอายุกว่าที่มีแนวโน้มเห็นว่าพรรคการเมืองทำหน้าที่ด้านนี้ได้ น้อย อาจเป็นเพราะว่าผ่านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งหลายครั้ง ความสนใจทางด้านนโยบายของพรรคจึงมีน้อยกว่าและอาจส่งผลให้เห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่นี้ได้ น้อย

ตารางที่ 5.2 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการทำหน้าที่ในการรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบ

การรายงานความเคลื่อนไหวและ กิจกรรมของ พรรค	อายุ			รวม
	18-25 ปี	26-40 ปี	41 ปีขึ้นไป	
น้อย	37 60.7	63 67.7	60 83.3	160 70.8
มาก	24 39.3	30 32.3	12 16.7	66 29.2
รวม	61 100.0	93 100.0	72 100.0	226 100.0

$$X^2 = 8.927 \quad df. = 2 \quad Sig. = 0.012$$

จากตารางที่ 5.2 มีผู้ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบน้อย จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.8 โดยแยกเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 25 ปี จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.7 อายุระหว่าง 26 – 40 ปี จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.7 และอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.3

ส่วนผู้ที่ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบมาก จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.2 แยกเป็น ที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 25 ปี จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.3 อายุระหว่าง 26 – 40 ปี จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3 และอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.7

ค่า Sig. = 0.012 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำหน้าที่ในการรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้สูงอายุมีแนวโน้มเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบน้อย

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้ที่สูงอายุ มีความสนใจทางการเมืองที่น้อยลง อาจเนื่องจากความเร่งรีบในการดำเนินชีวิต งาน หรืออื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาให้ความสนใจในข่าวสารการเมืองมากเท่าที่ควร หรืออาจเลือกรับข่าวสารทางการเมืองหรือข่าวสารด้านอื่นที่ตนสนใจเป็นพิเศษเท่านั้น เช่น ข่าวสังคม เศรษฐกิจ ทำให้มีความเห็นว่า พรรคการเมืองมีการรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบน้อย

ตารางที่ 5.3 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการทำหน้าที่ในการจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมือง

การจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมือง	อายุ			รวม
	18-25 ปี	26-40 ปี	41 ปีขึ้นไป	
น้อย	44 57.1	80 74.8	62 79.5	186 71.0
มาก	33 42.9	27 25.2	16 20.5	76 29.0
รวม	77 100.0	107 100.0	78 100.0	262 100.0

$$X^2 = 10.645 \text{ df} = 2 \text{ Sig.} = 0.005$$

จากตารางที่ 5.3 มีผู้ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการจัดพิมพ์และเผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนน้อย จำนวน 186 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.0 แยกเป็นที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 25 ปี จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.1 อายุระหว่าง 26 – 40 ปี จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.8 และอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.5

ส่วนผู้ที่ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการจัดพิมพ์และเผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนมาก จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.0 โดยแยกเป็น ผู้ที่มีที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 25 ปี จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 อายุระหว่าง 26 – 40 ปี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.2 และอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.5

ค่า Sig. = 0.005 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการทำหน้าที่ในการจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมือง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่มีอายุน้อย มีแนวโน้มเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนมาก

เพราะว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุน้อยเป็นกลุ่มฐานเสียงที่พรรคการเมืองเริ่มให้ความสำคัญ และยังเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถชกแจงหรือใช้เงินจูงใจได้ง่าย ดังนั้น การโฆษณาให้พรรคได้รับความนิยมจึงอาจทำได้ในลักษณะของการเผยแพร่หรือให้ความรู้ทางการเมือง โดยที่พรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ให้การสนับสนุน

และจากการที่พรรคการเมืองเริ่มให้ความสำคัญต่อกลุ่มผู้ที่มีอายุน้อยมากขึ้นนี้ อาจทำให้ทะเล่เลยหรือมีการโฆษณาพรรคการเมืองผ่านวิธีการให้เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองแก่ผู้สูงอายุอายุน้อยลง จึงทำให้ผู้สูงอายุเห็นว่าพรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านการจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองนี้น้อยลง

ตารางที่ 5.4 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการทำหน้าที่ในการที่พรรคมีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอและความคิดเห็น ชื่อเรียกร้องของประชาชน

มีเจ้าหน้าที่รับฟัง ข้อเสนอ	รายได้			รวม
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001 บาทขึ้นไป	
น้อย	54 74.0	52 82.5	64 90.1	170 82.1
มาก	19 26.0	11 17.5	7 9.9	37 17.9
รวม	73 100.0	63 100.0	71 100.0	207 100.0

$$X^2 = 6.420 \text{ df.} = 2 \text{ Sig.} = 0.040$$

จากตารางที่ 5.4 ปรากฏว่า มีผู้ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านการมีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอและความคิดเห็น ชื่อเรียกร้องของประชาชนน้อย จำนวน 170 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.1 แยกเป็น กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.0 ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.5 และผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.1

และผู้ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านการมีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอและความคิดเห็น ชื่อเรียกร้องของประชาชนมาก จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.9 แยกเป็น กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.0 ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.5 และผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.9

ค่า Sig. = 0.040 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการทำหน้าที่ในการที่พรรคมีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอและความคิดเห็น ชื่อเรียกร้องของประชาชน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการมีเจ้าหน้าที่รับฟังข้อเสนอและความคิดเห็น ชื่อเรียกร้องของประชาชนน้อย

เพราะผู้ที่มีรายได้มากอาจมีความถี่ในการเข้าติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพรรคการเมืองเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์ในด้านอื่น เมื่อมีความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย จึงอาจเห็นว่าพรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้น้อย

ตารางที่ 5.5 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการทำหน้าที่ในการสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเป็นตัวแทนพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ

การสรรหาบุคคลที่มีความสามารถ	รายได้			รวม
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001 บาทขึ้นไป	
น้อย	26 36.6	31 52.5	40 63.5	97 50.3
มาก	45 63.4	28 47.5	23 36.5	96 49.7
รวม	71 100.0	59 100.0	63 100.0	193 100.0

$$X^2 = 9.819 \text{ df.} = 2 \text{ Sig.} = 0.007$$

จากตารางที่ 5.5 ปรากฏว่า มีผู้ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านการสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเป็นตัวแทนพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติน้อย จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 แยกเป็น กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.6 ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 และผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.5

และมีผู้ตอบว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านการสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเป็นตัวแทนพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติมาก จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.7 แยกเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.4 ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.5 และผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.5

ค่า Sig. = 0.007 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการทำหน้าที่ในการสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเป็นตัวแทนพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มเห็นว่าพรรคการเมืองทำหน้าที่ในการสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเป็นตัวแทนพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติน้อย

เป็นเพราะผู้ที่มีรายได้สูงมีความสามารถในการตอบสนองความต้องการเบื้องต้นได้ดีกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ เช่น ความต้องการทางปัจจัยพื้นฐาน จึงทำให้มีความสนใจในเรื่องการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ และอาจทำให้มีความคาดหวังต่อบุคคลที่พรรคการเมืองสรรหามาลงสมัครรับเลือกตั้งว่า น่าจะเป็นบุคคลที่มีความสามารถตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาในระดับที่สูงกว่าเรื่องความต้องการพื้นฐานทั่ว ๆ ไป เช่น เรื่องปัญหาความยากจน การว่างงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีรายได้ต่ำเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้น อาจทำให้ผู้ที่มีรายได้มากเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านสรรหาบุคคลที่มีความสามารถน้อย เพราะ บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถตอบสนองแก้ปัญหาตามที่ต้องการได้

ตารางที่ 5.6 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการทำหน้าที่ของพรรคในการเรียกร้อยผลประโยชน์แทนประชาชน

การเรียกร้อยผล ประโยชน์แทน ประชาชน	ระดับการศึกษา			รวม
	ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาตอน ต้น	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.และ อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป	
น้อย	38	84	112	234
	66.7	85.7	82.7	82.7
มาก	19	14	16	49
	33.3	14.3	12.5	17.3
รวม	57	98	128	283
	100.0	100.0	100.0	100.0

$$X^2 = 12.917 \text{ df.} = 2 \text{ Sig.} = 0.002$$

จากตารางที่ 5.6 มีผู้ตอบว่า การทำหน้าที่ของพรรคในการเรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชนน้อย จำนวน 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.7 โดยแยกเป็น การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.7 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และ อนุปริญญา / ปวส. จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.7 และปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 112 คิดเป็นร้อยละ 82.7

มีผู้ตอบว่า การทำหน้าที่ของพรรค ในการเรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชนมาก จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.3 โดยแยกเป็น การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และ อนุปริญญา / ปวส. จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.3 และปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 16 คิดเป็นร้อยละ 12.5

ค่า Sig. = 0.002 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการทำหน้าที่ของพรรคในการเรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มเห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการเรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชนน้อย

เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงมีความสนใจและมีความรู้ทางการเมืองที่ดีกว่า และรู้ว่าเมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น หน้าที่นั้นต้องแก้ไขโดยใครและอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง นอกจากนี้การเรียกร้องผลประโยชน์แก่ประชาชนนั้น พรรคการเมืองก็เป็นตัวกลางสำคัญในการได้มาซึ่งผลประโยชน์นั้นด้วย ทำให้พรรคการเมืองถูกจับตามองว่า จะเข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้นหรือเข้ามาเรียกร้องผลประโยชน์แก่ประชาชนหรือไม่

ซึ่งการติดตามการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองดังกล่าว เรารู้ได้จากสื่อต่าง ๆ ผู้ที่มีการศึกษาสูงที่มีความสนใจในเมืองอยู่แล้วจึงสามารถรับรู้การทำงานของพรรคผ่านสื่อต่าง ๆ และอาจทำให้เห็นว่า พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการเรียกร้องผลประโยชน์แทนประชาชนน้อย โดยการติดตามสื่อต่าง ๆ และจากการวิเคราะห์สถานการณ์ตามความรู้ที่มีอยู่

ส่วนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทการทำหน้าที่ของพรรคการเมือง

ตารางที่ 6.1 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างเพศต่อความคาดหวังของประชาชนต่อการทำหน้าที่รายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบ

รายงานความเคลื่อนไหวและ กิจกรรมของพรรค	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
น้อย	32	11	43
	16.9	7.7	13.0
มาก	157	131	288
	83.1	92.3	87.0
รวม	189	142	331
	100.0	100.0	100.0

$$X^2 = 6.051 \quad df. = 1 \quad Sig. = 0.014$$

จากตารางที่ 6.1 มีผู้ตอบว่า คาดหวังต่อการทำหน้าที่รายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบน้อย จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0 แยกเป็น เพศชาย จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.9 และเพศหญิง จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7

และมีผู้ตอบว่าคาดหวังต่อการทำหน้าที่รายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบมาก จำนวน 288 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.0 แยกเป็น เพศชาย จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.1 และเพศหญิง จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.3

ค่า Sig. = 0.0014 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า เพศมีความสัมพันธ์ต่อความคาดหวังของประชาชนต่อการทำหน้าที่รายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 6.2 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างเพศต่อความคาดหวังของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชน

การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชน	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
น้อย	42	16	58
	21.6	11.4	17.4
มาก	152	124	276
	78.4	88.6	82.6
รวม	194	140	334
	100.0	100.0	100.0

$$X^2 = 5.920 \text{ df.} = 1 \text{ Sig.} = 0.015$$

จากตารางที่ 6.2 มีผู้ตอบว่า คาดหวังต่อการที่พรรคดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชนน้อย จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 แยกเป็น เพศชาย จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 และเพศหญิง จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.4

มีผู้ตอบว่า คาดหวังต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชนมาก จำนวน 276 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.6 แยกเป็น เพศชาย จำนวน 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.4 และเพศหญิง จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.6

ค่า Sig. = 0.015 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า เพศมีความสัมพันธ์ต่อความคาดหวังของประชาชนในการที่พรรคดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศชายมีแนวโน้มคาดหวังมากให้พรรคการเมืองมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชน

ตารางที่ 6.3 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างเพศต่อความคาดหวังของประชาชนต่อการทำหน้าที่เป็น
ตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม

การทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยข้อ ขัดแย้งในสังคม	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
น้อย	52	24	76
	26.1	16.8	22.2
มาก	147	119	266
	73.9	83.2	77.8
รวม	199	143	342
	100.0	100.0	100.0

$$X^2 = 4.206 \text{ df.} = 1 \text{ Sig.} = 0.040$$

จากตารางที่ 6.3 มีผู้ตอบว่า คาดหวังในการที่พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมน้อย จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.2 แยกเป็น เพศชาย จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 และเพศหญิง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8

และมีผู้ตอบว่า คาดหวังต่อการที่พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมมาก จำนวน 266 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.8 แยกเป็น เพศชาย จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.9 และเพศหญิง จำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.2

ค่า Sig. = 0.040 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า เพศมีความสัมพันธ์ต่อความคาดหวังของประชาชนต่อการที่พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยมีแนวโน้มที่เพศชายมีความคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมมากกว่าเพศหญิง

ทั้งตารางที่ 6.1 6.2 และตารางที่ 6.3 ประเด็นทั้งสามต่างมีความสัมพันธ์กับเพศ โดยที่เพศชายมีแนวโน้มที่มีความคาดหวังในประเด็นทั้งสาม คือ การทำหน้าที่รายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ประชาชนทราบ การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชนและการทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในสังคมมากกว่าเพศหญิง

ทั้งนี้เพราะในสังคมไทย เพศชาย ถือว่า เป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ในสังคมไทย ค่านิยมดังกล่าวอาจทำให้ เพศชายมีความรู้สึกลึกว่าเมื่อมีกิจกรรมใด ๆ ทางการเมือง เพศชายต้องเข้าร่วมมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำใน สังคมของเพศชาย

เพศชายได้รับการยอมรับมากกว่าเพศหญิง ทำให้เพศชายมีการออกสังคมหรือพบปะผู้คน มากกว่า ซึ่งการพบปะพูดคุยกัน จำเป็นต้องรู้เรื่องทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงอาจทำให้เพศชายต้องติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองมากกว่าเพศหญิง และอาจทำให้เพศชายคาดหวังให้ พรรคการเมืองมีการรายงานความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของพรรคให้ทราบมากขึ้น เพื่อรู้ข่าวสารทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ทั้งในวงสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

และเพศชายเป็นเพศที่ถูกอบรมสั่งสอนว่า เป็นผู้นำในสังคมทำให้เพศชายถูกคาดหวังจากสังคมสูงจึงต้องมีส่วนร่วมทางกิจกรรมต่าง ๆ หรือรับรู้สนใจข่าวสารมากกว่าเพศหญิง เพื่อได้รับการยอมรับจากสังคมอยู่เสมอ และเมื่อเพศชายสนใจรับรู้ข่าวสารมากกว่า ในกรณีที่เกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งทางสังคม วิธีการแก้ปัญหาเพศชายก็อาจสามารถวิเคราะห์หรือรู้ว่า หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานที่ต้องเข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งพรรคการเมืองก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ จากความรู้ดังกล่าว จึงอาจมีผลให้เพศชายมีความคาดหวังมากที่จะให้พรรคการเมืองเข้าไปทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม

ส่วนที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมือง

ตารางที่ 7.1 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคาดหวังของประชาชน ต่อบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองในการเป็นศูนย์กลางของกลุ่มต่าง ๆ การเข้าไปแสดงความคิดเห็นและเป็นตัวแทนทำหน้าที่ประสานข้อขัดแย้งและผลประโยชน์แก่กลุ่มและประชาชน กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ต่ำ	118	20.763	4.414
ปานกลาง	239	19.435	5.262
สูง	43	19.163	4.913
รวม	400	19.798	5.016

$$F = 3.187 \text{ df} = 2, 397 \text{ Sig.} = 0.042$$

จากตารางที่ 7.1 ดังนี้ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 400 ราย ประกอบด้วย ผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ จำนวน 118 ราย ผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับ ปานกลาง จำนวน 239 ราย และผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง จำนวน 43 ราย มีความคาดหวังต่อบทบาทการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองของทุกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เท่ากับ 19.798 และมีทัศนคติในแต่ละระดับ เท่ากับ 20.763 19.435 และ 19.163 ตามลำดับ

ค่า Sig. = 0.042 ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเห็นได้ว่า ผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำมีความคาดหวังต่อบทบาทของพรรคการเมืองในด้านการเป็นตัวแทนของประชาชนเรียกร้องประสานผลประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ส่วนผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงมีความคาดหวังต่อบทบาทของพรรคการเมืองในด้านการเป็นตัวแทนของประชาชนเรียกร้องประสานผลประโยชน์แก่ประชาชนต่ำสุด

ข้อมูลที่ได้จากตาราง พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำมีความคาดหวังในบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองในด้านการเป็นตัวแทนของประชาชนเรียกร้องประสานผลประโยชน์แก่ประชาชนสูง เพราะ โดยปกติพื้นฐานของสังคมไทยนั้นประชาชนเองเคยชินกับระบบศักดินาในอดีต ที่มีผลต่อความคิดของประชาชนโดยส่วนใหญ่ว่า เรื่องของการเมืองหรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของชนชั้นสูง คนซึ่งเป็นชนชั้นล่างจึงไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ปัจจุบันแม้ประเทศไทยได้เป็นประชาธิปไตย มีพรรคการเมืองเป็นตัวแทนของประชาชนและประชาชนสามารถเลือกพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนชอบเข้าไปทำงานในสภาได้ แต่การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเองก็กลายเป็นการซื้อ ขายเสียง ทำให้เรื่องการเมืองก็ถูกมองว่าเป็นเรื่องของการหาผลประโยชน์ เป็นเรื่องสกปรก

และคนไทยเองเป็นผู้ที่มีนิสัยสันโดษ ชอบดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ค่านิยมดังกล่าวก็เป็นตัวช่วยเสริมให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนการรวมกลุ่มหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นอกเหนือไปจากการไปใช้สิทธิหรือการรับฟังข่าวสารทางการเมือง ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงก็อาจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่มีระดับที่เข้มข้นมากกว่าผู้อื่น แต่การที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงอาจเป็นเพราะความถนัดในการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ บ่อยกว่าผู้อื่นก็เป็นไปได้

ดังนั้นเมื่อเราพิจารณาถึงผลการศึกษา ที่พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำจะมีความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลางและสูงตามลำดับนั้น จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่ประชาชนที่เคยชินต่อค่านิยมยอมรับฟังคำสั่งและระบบอำนาจนิยมดังที่กล่าวมาข้างต้น จะมีความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองในด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน เรียกร้องประสานผลประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลางและสูง

ในทางกลับกันผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงที่มีความคาดหวังต่อบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองในด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน เรียกร้องประสานผลประโยชน์แก่ประชาชนต่ำ เพราะผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงอาจมีระดับของความคาดหวังต่อพรรคการเมือง หรือต้องการให้พรรคการเมืองแสดงบทบาทที่เหนือกว่าที่แสดงอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 8 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์จากตัวแทนของ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มปัญญาชน กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่ทำงานด้านการเมือง และกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ สามารถแยกเป็นประเด็น ดังนี้

1. สาเหตุความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทย

รองศาสตราจารย์ ดร. ชเนศวร์ เจริญเมือง (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2543) ได้ให้ความเห็นว่า สาเหตุของความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทยนั้น เนื่องมาจาก

1) การเกิดขึ้นของประชาธิปไตยไทยเกิดขึ้น โดยกลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศเห็นความเจริญทางการเมือง เศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้น เมื่อกลับมาเมืองไทยจึงรวมตัวเป็นคณะราษฎรทำการรัฐประหารเปลี่ยนการปกครองใหม่เป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งความเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดจากความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศทำให้ประชาธิปไตยไทยไม่ได้เกิดจากฐานรากจริง ๆ เช่นเดียวกับพรรคการเมืองไทยที่เกิดขึ้นเพียงกลุ่มบางกลุ่มที่เป็นชนชั้นสูงของประเทศ ต่างจากต่างประเทศที่เกิดเพราะประชาชนส่วนใหญ่ถูกสื่อมาปฏิบัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง

2) นโยบายของรัฐบาลไทยที่ผ่านมาไม่ได้ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มทางการเมือง หากมีกลุ่มที่เกิดขึ้น เช่น สมาคมต่าง ๆ ก็ห้ามไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ส่งผลให้บรรยากาศทางการเมืองไม่เกิดขึ้น ทำให้ประชาชนอ่อนแอไม่สามารถจะรวมตัวกันตั้งกลุ่มหรือพรรคการเมืองเพื่อประโยชน์ของประชาชนและมีความต้องการช่วยเหลือประชาชนจริง ๆ

3) ระบบการศึกษาจากอดีตจนปัจจุบันไม่มีความเข้มข้นด้านการให้ความรู้ทางการเมือง ความสำคัญของพรรคการเมืองหรือระบอบการเมืองเท่าที่ควร นอกจากนี้ระบบการศึกษาของไทยเน้นการท่องจำไม่ใช่ความเข้าใจทำให้นักศึกษาไม่เกิดความเข้าใจในเรื่องการเมืองและมีสำนึกทางการเมืองอย่างแท้จริง

ปัจจัยทั้ง 3 ข้อนี้ส่งผลให้พรรคการเมืองเกิดความอ่อนแอ คือ เมื่อประชาชนไปโดยไม่ได้เกิดจากมวลชนตั้งแต่เริ่มแรกมีเฉพาะกลุ่มคนบางกลุ่มที่เป็นคนกลุ่มน้อยของประเทศ มีการสืบต่ออำนาจกันมาทำให้บุคคลภายนอกจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีโอกาสน้อย

เมื่อนโยบายไม่ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเมืองร่วมกับระบบการศึกษาที่ไม่ให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ทางการเมืองก็ยิ่งทำให้ประชาชนมีความเฉื่อยชาทางการเมืองมากขึ้นและอ่อนแอจนไม่สามารถตั้งพรรคการเมืองใหม่หรือมีส่วนร่วมให้พรรคการเมืองเป็นพรรคการเมืองที่เกิดจากมวลชนได้อย่างแท้จริง

ในประเด็นนี้ตามความเห็นของ ทันตแพทย์อุทัยวรรณ กาญจนกมล ประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อส่งเสริมอำนาจท้องถิ่น (สัมภาษณ์วันที่ 5 กรกฎาคม 2543) ได้ให้ความเห็นว่าสาเหตุเนื่องมาจาก

1) ระบบราชการไทย ที่มีลักษณะเป็นระบบราชการพัฒนาเมืองขึ้นแบบรวมศูนย์ คือ ลักษณะของราชการไทย การสั่งการ การบริหารงาน การตัดสินใจทุกเรื่องจะรวมศูนย์ที่ส่วนกลางทั้งสิ้น ไม่มีการกระจายอำนาจที่แท้จริงสู่ท้องถิ่น ในขณะที่การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการจัดสรรผลประโยชน์ ทรัพยากร ซึ่งต้องอาศัยการกระจายอำนาจสู่ประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแบ่งทรัพยากรนั้น เพื่อรู้ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและเพื่อกระจายทรัพยากรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งตรงจุดนี้ไม่สามารถเป็นไปได้เพราะขัดกับระบบราชการที่เป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ ที่ทำให้ประชาชนชินกับการได้รับหรือรอรับจากส่วนกลางมากกว่าทำด้วยตนเอง

- 2) โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นมาก การกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกันเกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้น
- 3) ระบบการเลือกคนเข้าไปสู่ระบบการเมืองหรือพรรคการเมือง ที่มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้าไปไว้สูง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องจบปริญญาตรี ซึ่งเอื้อต่อผู้ที่เป็นชนชั้นกลางและสูง แต่ชนชั้นล่าง เช่น ชาวนาที่ยากจน กรรมกร ไม่สามารถเข้าไปได้
- 4) ระบบการตรวจสอบพรรคการเมืองไม่มีความเข้มแข็ง และไม่มีความเพียงพอที่จะทำการตรวจสอบพรรคการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ

เหล่านี้ทำให้พรรคการเมืองมีความอ่อนแอเพราะบุคคลที่จะเข้าไปทำงานกับพรรคการเมืองหรือตั้งพรรคการเมืองจำเป็นต้องมีทุนในการตั้งพรรค จุดนี้ประชาชนชั้นล่างที่มีรายได้ก็น้อยก็ไม่สามารถตั้งพรรคการเมืองที่จะเป็นตัวแทนของตนได้ เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมที่เหลื่อมล้ำกัน และระบบการเลือกคนเข้าไปสู่ระบบการเมืองหรือพรรคการเมืองที่มีเกณฑ์สูง ทำให้พรรคการเมืองเป็นพรรคที่ผูกขาดของกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้น

เมื่อจะคาดหวังให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวตระหนักถึงความสำคัญของการมีพรรคการเมืองที่เกิดจากมวลชนจริง ๆ แต่ก็ไม่สามารถมีได้เพราะระบบราชการที่ครอบงำทางความคิดของคนในสังคมให้ชินกับการเป็นผู้รับมากกว่าที่จะเป็นผู้คิดเอง ทำให้ประชาชนอ่อนแอไม่เข้มแข็งไม่สามารถลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิได้ หรือมีความสนใจทางการเมือง

ปัจจัยเหล่านี้ทำให้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือแสวงหาอำนาจ ผลประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่ม และไม่ได้ทำประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างแท้จริง แม้จะพึงองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบความโปร่งใสของพรรคการเมือง องค์กรเหล่านี้ก็มีน้อยเกินไปไม่เพียงพอ บางครั้งก็ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เช่น คณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้ง ปปช. ที่ต้องทำงานผ่านขั้นตอนมากมายตามระบบราชการแบบรวมศูนย์ ที่จะต้องใช้เวลามากทำให้บางครั้งการตรวจสอบต้องล่าช้าออกไป เมื่อหวังให้ประชาชนเป็นผู้ตรวจสอบ ประชาชนก็อ่อนแอ ทำให้ปัจจุบันพรรคการเมืองอ่อนแอและมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดี

นอกจากนี้คุณราชนัย วีระพันธ์ ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์วันที่ 6 กรกฎาคม 2543) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทย ไว้ว่า

“อาจเนื่องจากความไม่เข้าใจว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงเป็นอย่างไร ทำให้เราเห็นรูปแบบการแสดงออกหรือการเรียกร้องทางการเมืองที่ผิดวิธีและมีการใช้ความรุนแรง เช่น การก่อมือปิด

ถนน การประท้วงที่ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล อาจทำให้ประชาชนที่ส่วนใหญ่เคยชินกับประชาธิปไตยในรูปแบบดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้การเรียกร้องทางการเมืองที่ผ่านตัวกลางทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองหรือรวมกลุ่มตั้งพรรคการเมืองเพื่อเข้าไปต่อสู้ในระบบรัฐสภาไม่เกิดขึ้น

นอกจากนี้สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาลยังมีความลำเอียงอยู่และไม่ชัดเจนเท่าที่ควรและที่เป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้พรรคการเมืองไทยอ่อนแอก็เพราะระบบการบริหารของพรรคที่ไม่มีกำหนดวาระของหัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค เป็นต้น ทำให้พรรคการเมืองมีแต่ผู้นำพรรคและคณะบริหารชุดเก่า คนเดิม ซึ่งความคิดและวิสัยทัศน์อาจไม่มีมุมมองกว้างกว่าเดิมหรือใหม่ ๆ เหล่านี้ทำให้พรรคการเมืองไม่พัฒนาและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเมืองไทยด้วย”

1. การแก้ไขปัญหาคือความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทย

เมื่อถามถึงการแก้ไขปัญหาคือความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทย รองศาสตราจารย์ ดร. ธเนศวร์ เจริญเมือง ได้ให้ความเห็นว่า “ การจะแก้ปัญหานั้นต้องเริ่มจากการปฏิรูประบบการศึกษาของไทยเสียใหม่ ให้ส่งเสริมความรู้ทางด้านการเมืองให้มากขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของพรรคการเมือง ระบอบการเมืองอย่างแท้จริง และยังคงเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้นักเรียน นักศึกษาแต่เดิมที่เรียนแต่ท่องจำให้เป็นเรียนด้วยความเข้าใจ

นอกจากนี้รัฐต้องให้ความสำคัญเร่งแก้กฎหมายที่จำกัดสิทธิของประชาชนที่จะรวมกลุ่มแต่ห้ามมิบประเด็นทางการเมืองเข้าไปร่วมด้วยให้กลุ่มที่ก่อตั้งนั้นสามารถยุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองได้ และควรส่งเสริมบรรยากาศการรวมกลุ่มในสังคมให้มากกว่านี้ด้วย”

ในความเห็นของทันตแพทย์อุทัยวรรณ กาญจนกมล ท่านให้ความเห็นว่า

“การแก้ปัญหาต้องมองอย่างองค์รวม ไม่ใช่แยกส่วนแก้ปัญหา ต้องมองให้ออกว่าประเด็นใดควรแก้ไขก่อน เช่น อาจต้องตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบพรรคการเมืองให้มีมากขึ้นพร้อม ๆ กับการแก้ไขกฎระเบียบข้อปฏิบัติทางราชการที่จะทำให้การทำงานขององค์กรเหล่านั้นล่าช้าออกไป เป็นต้น

แต่ที่สำคัญที่สุด คือ ต้องเปลี่ยนฐานความคิดของประชาชนจากเดิมที่มีสำนึกของ การยอมรับหรือถูกกระทำจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นประชาชนที่มีสำนึกของความริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความกล้าที่จะทำเป็นประชาชนที่เข้มแข็ง (Citizen Activists) มีความรักสังคมต้องการช่วยเหลือสังคม

ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบพรรคการเมืองที่ทำงานไม่ถูกต้องเกิดขึ้นโดยคนเหล่านั้น และพรรคการเมืองก็จะถูกกดดันจนต้องเปลี่ยนบทบาทของพรรคไปในทางที่ดีขึ้น ”

พระพงษ์เทพ ชัมมกรโก (สัมภาษณ์ วันที่ 20 มิถุนายน 2543) ผู้อำนวยการบ้านเพื่อนชีวิต ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทยโดยใช้หลักพุทธศาสนา คือ

“ประชาชนควรมีสัมมาทิฐิ คือ ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ต้องรู้ว่าอะไรเป็นอะไร เมื่อมองสิ่งนั้นเข้าใจอย่างถ่องแท้ ก็จะไม่ถูกชักจูงจากผู้ที่มีอำนาจให้หลงผิดหรือครอบงำความคิดได้ง่าย และเมื่อเรามีสัมมาทิฐิแล้วการที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งใดก็สามารถทำได้ถูกต้องตรงจุดและสำเร็จได้ง่าย

เหมือนเช่นการที่จะเปลี่ยนแปลงพรรคการเมือง ที่จะทำให้ได้ง่ายเพราะเมื่อเรามีสัมมาทิฐิ รู้จักคิด จิตสำนึกการยอมรับในอำนาจของผู้ที่เหนือกว่าก็จะหมดไปทำให้กล้าลุกขึ้นมาต่อสู้เปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองไปในทางที่ดีได้

และอีกทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ เมื่อชนชั้นกลางระดับล่างเริ่มได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ และเห็นว่าพรรคการเมืองไม่ได้ช่วยเหลือเขาอย่างที่ดี การที่ชนชั้นกลางระดับล่างจะร่วมมือกับชนชั้นล่างของสังคม เพื่อผลักดันให้เกิดการแก้ปัญหา ก็จะเกิดขึ้น ซึ่งชนชั้นทั้งสองกลุ่มต่างก็เป็นชนส่วนใหญ่ของสังคม มีจำนวนมากกว่าชนชั้นสูงมาก ก็จะเกิดเป็นพลังผลักดันที่มหาศาลและทำให้พรรคการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปได้”

และในประเด็นเดียวกันนี้คุณราชันย์ วีระพันธ์ ได้แสดงทัศนะว่า

“ต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องการเรียกร้องตามวิถีทางประชาธิปไตยที่ถูกต้องแก่ประชาชน ให้เกิดการต่อสู้ในสภาและพรรคการเมืองควรปรับปรุงระบบการบริหารงาน การคัดเลือกและสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญในพรรคใหม่

และควรมีการตรวจสอบที่เพียงพอจากนักการเมืองด้วยกันเองและสื่อมวลชนเป็นสำคัญ และควรมีการปฏิรูประบบราชการเสียใหม่ให้มีขนาดเล็กกลางและจัดระบบอุปถัมภ์ออกจากระบบ เพื่อที่พรรคการเมืองจะไม่ถูกผูกขาดเฉพาะบางกลุ่มอีกต่อไป”

2. ความคาดหวังที่มีต่อพรรคการเมืองและรูปแบบของพรรคการเมืองในอนาคต

ในประเด็นสุดท้ายนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. ธเนศวร์ เจริญเมือง แสดงความคิดเห็นว่า

“พรรคการเมืองน่าจะเป็นที่รวมของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีหลากหลายในสังคมมารวมตัวกัน และเป็นตัวแทน มีนโยบายเพื่อกลุ่มนั้นจริง ๆ เช่น กลุ่มของชาวนาก็มีพรรคชาวนาเป็นตัวแทนเข้าไปจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อหาทางเป็นรัฐบาลและออกกฎหมายที่เอื้อต่อกลุ่มของตนต่อไป

และนอกจากนี้พรรคการเมืองจะเป็นที่รวมของกลุ่มคนที่มาแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองแก่ประชาชนต่อไปเรื่อย ๆ

สำหรับการทำงานของพรรคการเมืองก็น่าจะมีการปรับเปลี่ยนไปเน้นที่นโยบายของพรรคมากกว่าตัวบุคคลและในอนาคตพรรคการเมืองน่าที่จะแข่งขันทางนโยบายที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น”

พระพงษ์เทพ ธีมมครุโก ผู้อำนวยการบ้านเพื่อนชีวิต ได้ให้ความเห็นว่า

“พรรคการเมืองไทยในปัจจุบันเนื่องจากเกิดจากการรวมตัวของคนเพียงไม่กี่คน ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย การจะทำให้พรรคการเมืองเป็นพรรคเพื่อมวลชนได้นั้นต้องเน้นที่ตัวสมาชิกของพรรคจะต้องไม่มีความโลภ เพราะคนประเภทนี้จะเป็นคนที่เห็นใจเพื่อนมนุษย์และทำงานเพื่อประชาชนจริง ๆ

ท่านมีความเห็นว่าจะพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่เกิดขึ้นมาจะอย่างไรก็ตามแต่ที่จะเรียกถ้าเป็นกลุ่มที่ต้องการให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง สมาชิกในกลุ่มหรือพรรคการเมืองนั้นควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) สมาชิกพรรคต้องเป็นคนที่ใช้ชีวิตเรียบง่ายรู้จักพอเพื่อนำทางประเทศไปสู่หนทางที่ดี
- 2) มีจิตใจที่สะอาด บริสุทธิ์ รักเพื่อนมนุษย์ ทำให้เมื่อได้สิ่งใดมาก็ต้องการแบ่งปันอย่างเป็นธรรม

- 3) มีจิตใจกล้าหาญ ไม่กลัวที่จะริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ กล้าที่จะทำไม่กลัวต่ออุปสรรค ทำให้งานการหรือประเทศก้าวหน้าไปอย่างมีเป้าหมายและรวดเร็ว
- 4) เป็นข้อที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำทั้ง 3 ข้อข้างต้นจะต้องมีอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ ใจรัก วิริยะ มีความพยายาม จิตตะ ใจจดจ่อไม่ทอดทิ้งง่าย และวิมังสา ใช้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง หาวิธีที่ดีไปสู่ความสำเร็จ

หากเกิดกลุ่มหรือพรรคการเมืองลักษณะนี้ในสังคมประเทศก็สามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วและปัญหาที่สามก็แก้ไขได้”

ในความเห็นของท่านคณบดีอุทัยวรรณ กาญจนกมล ท่านให้ความเห็นว่า

“พรรคที่คาดหวังต้องเป็นพรรคที่สมาชิกของพรรคมาจากความสนใจของพรรคใดพรรคหนึ่งจริง ๆ เช่น พรรคกรรมกรก็มีนโยบายให้ความสำคัญในเรื่องกรรมกร สมาชิกก็คือกรรมกร เป็นต้น และพรรคการเมืองนั้นต้องเป็นพรรคที่มีความชัดเจนในนโยบายสามารถโน้มน้าวให้ประชาชนมาเป็นสมาชิก มีความรักในพรรคอย่างแท้จริง แสดงออกเพื่อปกป้องพรรคหรือช่วยเหลือพรรคในด้านต่าง ๆ

หากพรรคดังกล่าวเกิดขึ้น ประชาชนก็จะมีความเข้มแข็งและพรรคก็จะมี ความเข้มแข็งตามไปด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า รัฐบาลเป็นอย่างไร ประชาชนก็เป็นอย่างนั้น ระบบนิยมตัวบุคคลก็จะหมดไป เกิดการทำงานเป็นทีมมากขึ้น”

คุณราชันย์ วีระพันธ์ ได้แสดงทัศนะในประเด็นนี้ว่า

“ในปัจจุบันยังมีความพึงพอใจในการทำงานของรัฐบาลอยู่ แต่สิ่งที่คาดหวัง คือ รัฐบาลหรือพรรคการเมืองฝ่ายค้านก็ควรปรับปรุงการทำงานให้มีความรวดเร็วมากกว่านี้ เพื่อจะได้ทันต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลหรือฝ่ายค้านเองในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ยังคงวิ่งตามปัญหาอยู่ หากเป็นเช่นนี้ปัญหาก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น เรื่อย ๆ

สำหรับพรรคการเมืองในอนาคตท่านได้ คาดหวังว่าพรรคการเมืองควรมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เป็นผู้ที่ริเริ่มประเด็นใหม่ ๆ ด้วยตนเอง มีความคิดเป็นของตนเอง ไม่ต้องฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการมากเกินไป และท่านมีความเห็นว่าพรรคในอนาคตก็ยังคงต้องมองที่ตัวบุคคลกันอยู่แต่จะมีการเน้นมองในเรื่องคณะบริหารของพรรคและนโยบายของพรรคมากขึ้นกว่าเดิม สำหรับประเทศไทยคงยังเป็นไปไม่ได้ที่ประชาชนจะเลือกพรรคการเมืองโดยพิจารณาจากนโยบายหรือพรรคการเมืองจะสู้ด้วยนโยบายเพียงอย่างเดียว”

นอกจากนี้ท่านยังแสดงความคิดเห็นในเรื่องความคาดหวังต่อพรรคการเมืองไว้อย่างน่าสนใจว่า “เมื่อเราอยู่ในระบอบรัฐสภา มีพรรคการเมือง ดังนั้นเราต้องยังคงคาดหวังกับพรรคการเมืองอยู่ต่อไปเพราะนี่เป็นสิ่งที่ถูกต้องและเราเองเป็นผู้ที่เลือกเข้ามา

เมื่อเลือกพรรคการเมืองเข้ามาบริหารประเทศ เลือกระบบการปกครองอย่างนี้เราก็ต้องคาดหวัง ไม่ใช่ไปคาดหวังกับสิ่งอื่น แม้ออนนี้อาจผิดหวัง และรู้ว่าพรรคการเมืองบกพร่องตรงไหน ประชาชนเองก็ต้องพยายามเข้าไปตั้งพรรคการเมืองใหม่ที่ดีกว่าเอง และให้พรรคนั้นมี การเปลี่ยนแปลงไปอย่างธรรมชาติ”

จากบทสัมภาษณ์ ในความเห็นส่วนใหญ่ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาที่ทำให้พรรคการเมืองไทยอ่อนแอ มีสาเหตุใหญ่มาจาก ระบบความคิดของคนไทยที่เคยชินต่อการถูกครอบงำหรือการสั่งการจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียว ค่านิยมดังกล่าวส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่ม จัดตั้งกลุ่มในสังคม และการแสดงออกส่วนมากเป็นการใช้ความรุนแรงมากกว่าเหตุผล เมื่อพิจารณาการศึกษาที่มีจุดเสียดตรงที่ยังไม่มีการให้ความรู้ทางการเมืองแก่นักเรียนอย่างพอเพียงและถูกต้อง นอกจากนี้ระบบราชการที่เป็นแบบรวมศูนย์ก็ยังเป็นปัจจัยเสริมให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการเกิดกลุ่มในสังคมไทยแทบไม่เกิดขึ้นเลย ดังนั้นพรรคการเมืองจึงเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยเพียงไม่กี่คนทำให้พรรคการเมืองไทยไม่มีการพัฒนาและเป็นการผูกขาด ซึ่งผลที่ได้พบว่าเหมือนกับงานวิจัยหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของอภิชาติ เชื้อเทศ หรือของอักษิณี ที ที่ทำการศึกษามาก่อนหน้านี้แล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้ปัจจุบันมีการพยายามปฏิรูปการเมือง มีรัฐธรรมนูญจากประชาชน แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของพรรคการเมืองไทยได้

การแก้ไขปัญหานี้ มีการเสนอให้แก้ไขกฎหมายให้สนับสนุนการรวมกลุ่มและระบบการศึกษาให้หันมาเน้นการให้ความรู้เรื่องการเมืองมากกว่าที่เป็นอยู่ และควรทำไปพร้อม ๆ กับการปรับปรุงระบบราชการ ซึ่งจุดเน้นของการแก้ไขปัญหานี้จะเห็นว่า เป็นการเน้นแก้ที่ฐานคิดของประชาชนเป็นสำคัญ นอกจากนี้พรรคการเมืองที่ผู้ให้สัมภาษณ์คาดหวังให้พรรคการเมืองเป็นตัวแทนของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคม เช่น พรรคชาวนา ที่มีนโยบายเพื่อชาวนา เป็นต้น แต่พรรคการเมืองนั้นเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่จัดสรรผลประโยชน์ทางการเมือง ดังนั้นควรเป็นพรรคการเมืองที่มาจากหลากหลายกลุ่มในสังคมมากกว่าผูกขาดเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาในสังคมที่มีความหลากหลายด้วย

ส่วนที่ 9 การอภิปรายผล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเมื่อพิจารณาถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีแนวโน้มของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ค่อนข้างสูง แต่เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมนั้น ยังเป็นกิจกรรมทางการเมืองในระดับพื้นฐาน ตามแนวคิดของ Lester W. Milbrath เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามฟังข่าวสารทางการเมือง ดังนั้นอาจมองอีกแง่ได้ว่า แม้ภาพรวมของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูงแต่กิจกรรมยังไม่มีความเข้มข้นเพียงพอ เช่น การเดินขบวน เรียกร้อง และอาจเป็นไปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูงนั้นอาจเป็นเพราะมีความถี่ในการไปร่วมในกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานนั้นบ่อยครั้งกว่าก็เป็นไปได้

แม้การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะเป็นกิจกรรมในขั้นพื้นฐานและเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสำคัญสามารถคัดค้านรัฐบาลได้ เพราะรัฐบาลจะรู้ความนิยมในพรรคของตนเป็นอย่างไรเมื่อมีการนับคะแนนเสียงหรือจำนวนสมาชิกของพรรคได้รับการเลือกตั้งน้อยลง ตามแนวคิดของ Nie ,Verba and Welch ก็ตามแต่สำหรับการเลือกตั้งในประเทศไทยนั้น ส่วนมากเป็นการซื้อขายเสียงและบางครั้งคะแนนเสียงที่ได้เกิดจากคะแนนจัดตั้ง ดังนั้น ผลคะแนนที่ได้จึงไม่มีความสำคัญกับรัฐบาลมากนัก

นอกจากนี้ผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและจากการสัมภาษณ์ พบว่า ต่างก็ไม่มี ความพอใจในการทำหน้าที่ การแสดงบทบาทของพรรคการเมืองมากนัก เมื่อเทียบกับความคาดหวัง ซึ่งผลจะเป็นในทางตรงกันข้าม คือ แม้จะไม่ค่อยพอใจในการแสดงบทบาททางเมืองของพรรคการเมืองมากนักแต่ก็ยังให้ความคาดหวังในพรรคการเมืองต่อไป แสดงว่า พรรคการเมืองยังสามารถเป็นตัวแทนตอบสนองความต้องการในเชิงสัญลักษณ์และทางจิตวิทยา ให้ประชาชนยังมีความอุ่นใจว่าการเมืองยังเป็นระบอบประชาธิปไตยอยู่ตามความคิดของ Heiz Eulan และ Paul D. Karps (อ้างในกนก วงษ์ตระหง่าน, 2530 : 119-122)

และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าพรรคการเมืองไทยยังไม่สามารถพัฒนาบทบาทของตนและแก้ไขปัญหาด้านภาพพจน์ที่เกิดขึ้นกับพรรคได้ โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งประชาชนแสดงความคิดเห็นเชิงลบต่อพรรคการเมืองและบางคนแสดงความเบื่อหน่ายต่อพรรคการเมืองไทย ซึ่งเหมือนกับงานวิจัยหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของอภิชาติ เทื่อเทศ อักเกลลี ธาริณี ภาวะสุทธิการ ที่ต่างก็พบข้อบกพร่องของพรรคการเมืองไทยทั้งสิ้น ทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันมีความพยายามปรับปรุงระบบการเมือง มีองค์กรควบคุมตรวจสอบพรรคการเมืองมากขึ้น หรือการที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิประชาชนในการตรวจสอบพรรคการเมืองมากขึ้นก็ตาม ไม่มีประโยชน์ต่อการ

พัฒนาของพรรคการเมืองไทยเลย ดังนั้นเราควรหาวิธีที่ปรับปรุงพรรคการเมืองเพื่อความก้าวหน้าทางการเมืองไทยในอนาคต

ส่วนที่ 10 แนวทางการพัฒนาสถาบันพรรคการเมืองไทย

จากผลการศึกษาทั้งหมดข้างต้น พรรคการเมืองไทยยังมีปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การเป็นสถาบันที่มั่นคง การมีสาขาพรรคหรือปัญหาด้านสภาพลักษณะ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอและการจัดรูปแบบพรรคการเมืองและแนวทางปรับปรุงพรรคการเมืองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถาบันพรรคการเมืองไทย ดังนี้

พรรคการเมืองไทยที่มีประสิทธิภาพควรได้รับความร่วมมือจาก 3 ฝ่าย คือ

1. รัฐ
2. ประชาชน
3. พรรคการเมือง

รัฐ โดยรัฐบาลควรทำหน้าที่ ดังนี้

1. ปฏิรูประบบราชการ ได้แก่
  - ปรับปรุงโครงสร้างระบบราชการ
  - ลดหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่ซ้ำซ้อนกัน
  - ลักษณะสายการบังคับบัญชาควรเป็นแบบแนวราบมากกว่าแนวตั้งเพื่อลดขั้นตอนการทำงานลงและทำงานได้เร็วยิ่งขึ้น
  - กระจายอำนาจการบริหารลงสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้ตัดสินใจในเรื่องบางเรื่อง เป็นการปูพื้นฐานการรวมกลุ่ม การคิดแก้ปัญหา และเพื่อแบ่งเบาภาระของราชการ
  - ปรับเปลี่ยนความคิดของข้าราชการจากความคิดนายมาเป็นความคิดผู้รับใช้เพื่อประชาชนจะได้ตระหนักถึงความสามารถในการกดดันหรือต่อรองกับรัฐเพื่อที่ตนรู้สึกมีคุณค่ามากขึ้นและจะพัฒนาเป็นการกล้าแสดงออกทางความคิดและกิจกรรมต่อไป
2. ปรับปรุงระบบการศึกษา
  - ปลุกฝังค่านิยมและความคิดประชาธิปไตยแก่เด็กในวัยเรียน
  - ให้ความรู้ทางการเมืองแก่เด็กนักเรียน นักศึกษาทุกระดับ

- กระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงทั่วประเทศ

3. ตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมืองโดยเฉพาะ และองค์กรนี้ควรมีลักษณะ ดังนี้ คือ

- มีความเป็นกลางและอิสระ
- คณะกรรมการขององค์กรควรมาจากตัวแทนของทุกกลุ่มในสังคมเพื่อความ เป็นธรรมและเป็นกลางในการตรวจสอบ
- จัดตั้งองค์กรดังกล่าวให้ครอบคลุมทุกระดับ คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ เพื่อทำหน้าที่ดูแลตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมืองในทุก ระดับ

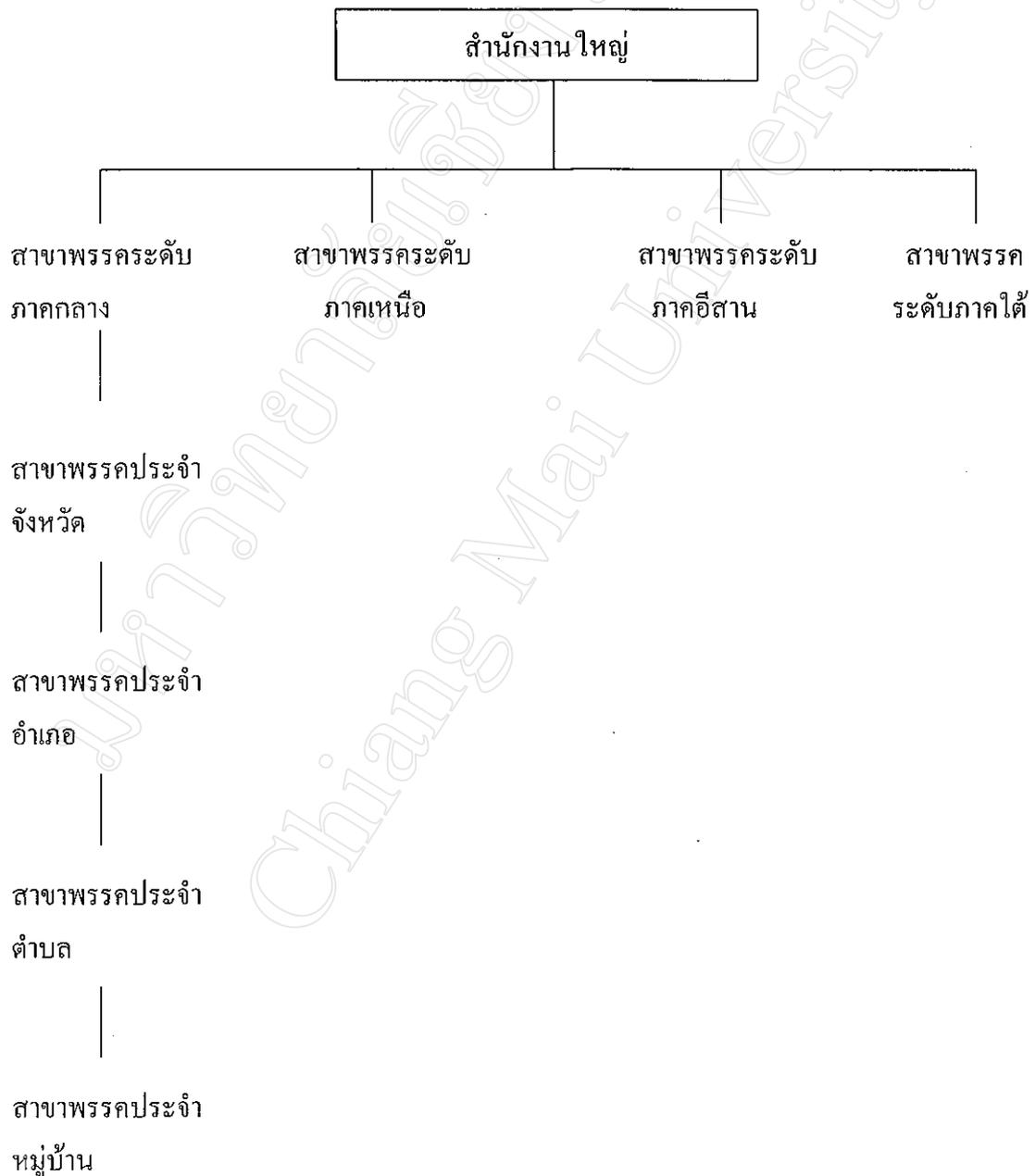
4. มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมแก่ประชาชนในทุกระดับชั้น เพราะหากไม่มีปัญหาเรื่องปากท้องแล้วประชาชนอาจหันมาให้ความสนใจทางการเมืองมากขึ้น

ประชาชน ในส่วนของประชาชนนั้น สามารถมีบทบาทเพื่อช่วยส่งเสริมพรรคการเมือง ให้มีความเข้มแข็ง ดังนี้

1. ประชาชนควรตระหนักในเรื่องส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว โดยมีความเห็นอกเห็นใจในความทุกข์ยากของผู้อื่น เมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ย่อมต้องการช่วยเหลือ และจะเกิดการรวมกลุ่มเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในที่สุด
2. ต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้มีจิตสำนึกที่ต้องการเปลี่ยนตนเองให้เป็นประชาชนที่เข้มแข็งไม่ต้องการตกอยู่ภายใต้การครอบงำทางความคิดหรือการสั่งการจากผู้ที่มีอำนาจหรือรัฐ
3. ยอมรับในคุณค่าของวัฒนธรรมและความหลากหลายในสังคมเพื่อการดำรงอยู่อย่างปกติสุขและมองเห็นสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงเพื่อการแก้ไขที่ถูกต้องและลดการขัดแย้ง เพราะความไม่เข้าใจในเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่ม
4. ริเริ่มจัดตั้งกลุ่มในชุมชนของตน มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามัคคีและเพื่อเป็นกลุ่มพื้นฐานในการก่อให้เกิดจิตสำนึกของการรวมกลุ่ม เพื่อพัฒนาเป็นกลุ่มอิทธิพลหรือพรรคการเมืองที่มีฐานจากมวลชนในอนาคต

พรรคการเมือง ในส่วนของพรรคการเมืองเองนั้นเป็นการปรับปรุงรูปแบบ โครงสร้าง การจัดองค์กรและการบริหารงานของพรรคใหม่ โดยผู้ศึกษามีข้อเสนอ ดังนี้

โครงสร้างพรรคการเมืองในอุดมคติ

โครงสร้างพรรคการเมืองจะมีสาขาพรรคในทุกระดับตั้งแต่สาขาพรรคประจำหมู่บ้าน สาขาพรรคประจำตำบล สาขาพรรคประจำอำเภอ สาขาพรรคประจำจังหวัด สาขาพรรคประจำภาค และสำนักงานใหญ่ โดยที่การบริหารงานของสาขาของพรรคจะมีตำแหน่งประจำ ดังนี้

1. หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง
2. รองหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง
3. เลขานุการสาขาพรรคการเมือง
4. รองเลขานุการสาขาพรรคการเมือง
5. เภรัญญิกสาขาพรรคการเมือง
6. โฆษกสาขาพรรคการเมือง
7. กรรมการบริหารสาขาพรรคอื่น ๆ

โดยทุกตำแหน่งต้องมาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกของพรรค และมีวาระในการดำรงตำแหน่ง มีหน้าที่สำคัญ คือ การประชาสัมพันธ์บทบาท นโยบายของพรรคและหาสมาชิกของพรรคเพิ่ม โดยสรรหาจากประชาชนที่มีความคิดในเรื่องการเมือง สังคมและเศรษฐกิจในแนวทางที่คล้ายกับนโยบายของพรรค เพื่อเป็นการสร้างฐานการสนับสนุนที่มั่นคง

สำหรับสำนักงานใหญ่ จะแบ่งการบริหารเป็นฝ่าย ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย
  - 1.1 ประธานพรรคการเมือง
  - 1.2 รองประธานพรรคการเมือง
  - 1.3 เลขานุการพรรคการเมือง

สำหรับทั้ง 3 ตำแหน่งนี้มีวาระในการดำรงตำแหน่ง และสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่จากการเลือกตั้งจากตัวแทนสาขาพรรคในระดับต่าง ๆ ที่คัดเลือกมาเป็นตัวแทนเพื่อสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนั้นตามลำดับ

1.4 คณะกรรมการบริหาร ซึ่งแยกเป็น

- สมาชิกก่อตั้งพรรคการเมือง ซึ่งจะเป็นสมาชิกตลอดชีพ เพื่อรักษามโนความคิดหลัก เจตนารมย์เดิมตั้งแต่ก่อตั้งพรรคการเมือง
- สมาชิกกิตติมศักดิ์ที่พรรคเชิญมาเพื่อช่วยดูแลการบริหารงานและช่วยในด้าน การให้คำปรึกษาต่าง ๆ
- สมาชิกฝ่ายสนับสนุน คือ ประชาชนทั่ว ๆ ไปที่เข้ามาสนับสนุนพรรคการเมืองนั้น ๆ เช่น ให้ข่าวสารต่าง ๆ หรือสนับสนุนด้านการเงินเป็นครั้งคราวแต่ ยังไม่ได้ตกลงเป็นสมาชิกที่แน่นอนของพรรคการเมืองนั้น

2. คณะกรรมการบริหารงานของพรรค ยังแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น

- 2.1 สำนักงานเลขาธิการพรรค
- 2.2 กองคลัง
- 2.3 กองประชาสัมพันธ์
- 2.4 กองวิชาการและวางแผน
- 2.5 กองกฎหมาย
- 2.6 กองนโยบาย

และหน้าที่ที่สำคัญที่สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองควรทำ คือ

มีการประชุมใหญ่ประจำปีของสำนักงานใหญ่พรรคกับสาขาพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค เพื่อติดตาม รายงานผลการปฏิบัติงานและเพื่อหาแนวทางปรับปรุงกิจกรรมของพรรคที่ยังเป็นปัญหา หรือร่วมร่างนโยบายที่ควรจะต้องปฏิบัติในอนาคตข้างหน้า เพื่อพรรคการเมืองจะได้มีแนวทาง ทิศทางในการทำงานอย่างชัดเจนแน่นอน

ในภาพรวมการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน คือ ภาครัฐ ภาคประชาชนและพรรคการเมือง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เสริมซึ่งกันและกัน เมื่อมีฝ่ายใดเริ่มที่จะเปลี่ยนแปลงก่อนก็สามารถเป็นแรงผลักดันให้อีกด้านต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ เช่น ถ้ารัฐมีการเปลี่ยนแปลงโดยเริ่มกระจายอำนาจให้ประชาชนเริ่มคิดที่จะปกครองตนเองพร้อมกับให้การศึกษาที่เข้มข้นด้านการเมืองกับประชาชนประชาชนเองก็จะเริ่มเปลี่ยนค่านิยมจากผู้รับมาเป็นผู้ที่ริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงบ้าง มีความต้องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบหรือเสนอข้อเรียกร้องต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเริ่มเป็นประชาชนที่เข้มแข็งทางด้านความคิด และก็จะไปกดดันให้พรรคการเมืองต้องทำการเปลี่ยนแปลงตนเอง เพราะโครงสร้างแบบเก่าที่เต็มไปด้วยการทำงานที่ล้าสมัย อาจไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนที่มีความคิดใหม่นี้ได้ เพื่อคะแนนนิยมของพรรค พรรคจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของพรรค เป็นต้น

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองไทยให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น จึงควรมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงในทั้ง 3 ด้านนี้ไปพร้อม ๆ กันเพื่อเร่งกำลังในการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปพรรคการเมืองจะยังมีแรงผลักดันและก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ